

OTT, VTK Seppo Koskinen

työoikeuden emeritusprofessori

Burn out ja sairausajan palkka

Burn out (työuupumus) ei ole sairausajan palkanmaksun peruste eikä myöskään osoita työkyvyttömyyteen verrattavaa tilaa. Työnantajalla on oikeus edellyttää tällaisen todistuksen saatuaan työntekijältä muuta riittävää selvitystä hänen työkyvyttömyydestään. Jos muuta riittävää selvitystä ei voida toimittaa, työnantaja voi kieltäytyä maksamasta sairausajan palkkaa. Tästä syystä työntekijän tulisi kieltäytyä vastaanottamasta pelkän työuupumusdiagnoosin sisältävää lääkärintodistusta ja edellyttää lääkärintodistukseen sisällytettäväksi työkyvyttömyysarviointi. Työtuomioistuin on hiljattain linjannut burn out -tilanteen arviointia.

TT 2020:89: Työnantaja oli kieltäytynyt maksamasta sairausajan palkkaa lääkärintodistukseen merkityn työuupumus, burn out -diagnoosin perusteella, ja pyytänyt työntekijältä työkyvyttömyydestään lisäselvitystä. Työuupumusta ei ollut asiassa esitetyn selvityksen perusteella poissuljettu työehtosopimuksen mukaisena sairausajan palkan maksuperusteena.

Tuomiossa katsottiin, että työnantaja oli palkanmaksun edellytyksenä sinänsä voinut velvoittaa työntekijän toimittamaan lisäselvitystä poissaolostaan. Työntekijä ei kuitenkaan ollut käytännössä voinut saada lisäselvityspyyntöä ennen työhön paluutaan. Kun työntekijä oli tuomiossa tarkemmin selvitetyllä tavalla uskonut jo toimittaneensa työnantajalle asianmukaisen lääkärintodistuksen ja pyyntö oli käytännössä tarkoittanut takautuvan selvityksen hankkimista, tuomiossa katsottiin, että työnantajan olisi tullut tarkemmin selvittää, millaista lisäselvitystä pyyntö tarkoitti.

Työntekijän toimittaman lääkärintodistuksen katsottiin riittävällä tavalla osoittaneen työntekijän työkyvyttömyyden. Hänellä oli siten oikeus sairausajan palkkaan lääkärintodistukseen merkityltä työkyvyttömyysajalta.

Pelkkä koodi ei kerro sairautta

Pelkkä lääkärintodistuksessa käytetty työuupumus Z73.0 -koodi ei kerro sitä, onko henkilö sairas ja mikä sairaus on kyseessä. Tautiluokituksessa käytetyt Z-koodit ovat luonteeltaan diagnoosin määrittämisen apuna käytettäviä niin sanottuja lisäkoodeja ja eri lääkärit saattavat joissain tapauksissa diagnosoida samat oireet eri koodeilla. Sairauden ja siitä mahdollisesti aiheutuvan työkyvyttömyyden arvioinnin kannalta merkitystä on sen sijaan erityisesti esimerkiksi potilaskertomusmerkinnöillä. Ne ovat kuitenkin toisinaan niin niukat, ettei niiden perusteella aina kyetä tekemään varmoja johtopäätöksiä työntekijän terveydentilastaan (kuten tapauksessa TT 2020:89). Luotettavasti ei useinkaan pystytä arvioimaan myöskään mm. sitä, onko työntekijälle mahdollisesti aiemmin annettu ja työnantajan tuolloin mahdollisesti palkanmaksuperusteeksi hyväksymä ahdistuneisuuteen liittynyt diagnoosi myöhemmin myös pelkkään työuupumukseen verrattavissa.

Luotettavan lisäselvityksen saaminen työuupumuksesta on lähtökohtaisesti aina mahdollista kyseistä työntekijää hoitaneelta lääkäriltä. Terveystilan jälkikäteinen arvioiminen toisen lääkärin toimesta ei myöskään ole poissuljettua työuupumuksen pitkäkestoisen oirekuvan takia.

Lisäselvitystä voidaan vaatia

Työtuomioistuin katsoi ratkaisussaan TT 2020:89, että X Oy on palkanmaksun edellytyksenä sinänsä voinut velvoittaa A:n toimittamaan lisäselvitystä poissaolostaan. A on kuitenkin kertomuksensa perusteella uskonut jo toimittaneensa X Oy:lle asianmukaisen lääkärintodistuksen. Ottaen huomioon, että A on edellä mainituin tavoin voinut vastaanottaa pyynnön vasta työhön palattuaan ja pyyntö on siten käytännössä tarkoittanut takautuvan selvityksen hankkimista, X Oy:n olisi tullut selkeästi osoittaa, millainen lisäselvitys tilanteessa on ollut tarpeen. Näin ei ollut tapahtunut.

Kysymyksessä olevassa tuomiossa A:n X Oy:lle toimittamasta lääkärintodistuksesta ilmeni, että lääkäri on arvioinut hänet oireiden perusteella työkyvyttömäksi. Tätä arviota ei ole osoitettu virheelliseksi. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen työtuomioistuin katsoi tämän selvityksen riittävällä tavalla osoittavan, että A on ollut työehtosopimuksessa tarkoitetulla tavalla sairauden vuoksi estynyt tekemästä työtään kanteessa mainittuna ajankohtana. X Oy:llä ei näin ollen ole ollut perustetta olla maksamatta A:lle palkkaa tämän sairausloman ajalta. Palkka oli maksettava, kun lääkärintodistusta ei osoitettu tai yritettykään osoittaa virheelliseksi tai puutteelliseksi.

Pelkkä työuupumus –diagnoosi ei siis ilmaise sairausajan palkan maksamisvelvollisuuden synnyttävää sairautta. Työntekijän pitää olla työkyvytön. Tilanteet, joissa lääkäri kirjoittaa työntekijälle tämän sisältöisen todistuksen, aiheuttavat käytännössä työntekijälle ongelmia. Tällaista todistusta ilman työkykyarviointia ei tulisi lääkärin koskaan antaa.

Jälkikäteen vaikeaa todentaa

Pelkän burn out –diagnoosin saaneen työntekijän saattaa olla ylivoimaisen vaikeaa jälkeinpäin saada selvitystä työkyvyttömyydestään, jos työnantaja tätä edellyttää ja johon työnantajalla kiistatta on oikeus. Jos työuupumus edelleen jatkuu, tarkempi työkyvyttömyyselvytys on mahdollista saada, mutta jos työntekijä on jo ehtinyt palata työhönsä riittävän terveenä, työkyvyttömyyden selvittäminen voi tapahtua vain jälkikäteen. Jos lääkäri ei ole todistusta antaessaan suorittanut työkyvyttömyysarviointia, on se harvoin arvioitavissa jälkikäteen. Potilaskertomukset saattavat sisältää vain oireiden niukkaa kuvausta, jolloin niidenkään perusteella ei voida arvioida työntekijän työkyvyttömyyttä. Tästä aiheutuu usein sairausajan palkan menetys.

Normaalisti ei oikeutta sairausajan palkkaan

Esillä olevan tuomion tarkoittamassa tilanteessa työntekijän pelastukseksi tuli se, että A oli kertomuksensa perusteella uskonut jo toimittaneensa X Oy:lle asianmukaisen lääkärintodistuksen. Lisäksi kun A oli vastaanottanut pyynnön tarkemmasta selvityksestä vasta työhön palattuaan ja pyyntö oli siten käytännössä tarkoittanut takautuvan selvityksen hankkimista, X Oy:n olisi tullut selkeästi osoittaa, millainen lisäselvitys tilanteessa on ollut tarpeen. Esitetyn selvityksen perusteella näin ei ollut tapahtunut. Työnantaja kantoi seuraamuksen epäselvästä menettelystään.

Lisäksi A:n X Oy:lle toimittamasta lääkärintodistuksesta ilmeni, että lääkäri oli arvioinut hänet oireiden perusteella työkyvyttömäksi. Tätä arviota ei ole osoitettu virheelliseksi. Edellä mainitut

muut seikat huomioon ottaen työtuomioistuin katsoi tämän selvityksen riittävällä tavalla osoittavan, että A on ollut työehtosopimuksessa tarkoitettulla tavalla sairauden vuoksi estynyt tekemästä työtään kanteessa mainittuna ajankohtana. Ilman näitä muita seikkoja kyseinen lääkärintodistus ei olisi todennäköisesti synnyttänyt yksin sairausajan palkanmaksuvelvollisuutta, vaikka todistus sisälsikin arvion työkyvyttömyydestä.

Tapauksessa oli siis erityisiä perusteita sille, että sairausajan palkanmaksuvelvollisuus poikkeuksellisesti syntyi. Nopeammalla ja huolellisemmalla toiminnalla työnantaja olisi tässä tapauksessa välttynyt kyseiseltä velvollisuudelta.